

BOLLYWOOD BEATS!

Rejsen og rejseberetningen

Komponisterne bag Bollywood Beats and Big Band er musikalske rejsende - de er kunstnere, som gennem deres musik har lavet deres egen rejseberetning.

Og med deres musik inviterer de os med på turen. Men hvad vil det sige at rejse, og hvordan beretter vi om den?

SYNLIGE MÅL

Med udgangspunkt i tre forskellige typer rejser og beretninger er det målet, at du bliver opmærksom på metoder til at fastholde eller beskrive egne eller andres rejseberetninger, får reflekteret over begrebet 'at rejse', og hvad det betyder for dig og for vores fælles kultur.

Herudover kan du ved at læse H.C. Andersen (eller andre rejseberetninger) iagttage tekststrukturer og genretræk og vælge at gengive dem i egne tekster.

Rigtig god fornøjelse.

Rejsen

Mennesket har gennem alle tider foretaget rejser. Vi er rejst ud for at opdage, opleve, erobre, møde, lære... Nogle gange rejser vi væk - fra hverdagen, fattigdom eller krig. Og nogle mennesker rejser bare for at rejse.

Rejser kan være langvarige, eller kortvarige, de kan bringe os fysisk langt væk, eller finde sted lige her hvor vi bor. De kan være fysiske (at man flytter sig fra sted til sted), eller finde sted i vores tanker (dagdrømme, åndelige rejser, erkendelser...). Men uanset hvor og hvordan vi rejser, sker der noget med os. Vi møder det fremmede og vi møder os selv.

At rejse er udtryk for H.C. Andersens tanke, at mennesket altid er i bevægelse, dette kan være fysisk eller psykisk. Ligeså var naturen udtryk for en kontinuerlig proces, således solen, månederne, årstiderne, dagen.

I sin første rejsebog "Skyggebilleder" udtrykker Andersen det at rejse på følgende måde:
 " O reise! Reise! Det er dog den lykkeligste Lod!
 Og derfor reise vi ogsaa Alle; Alt Reiser i det hele Univers!
 Selv den fattigste Mand eier Tankens vingede Hest, og bliver den svag og gammel, tager Døden ham dog med paa Reisen, den store Reise, vi alle reise.
 Bølgerne rulle fra Kyst til Kyst; Skyerne seile hen ad den store Himmel og Fuglen flyver med over Mark og Enge.
 Vi reise Alle, selv de Døde i deres stille Grave, flyve med Jorden rundt om Solen.
 Ja, "reise", det er en fix Idee hos det hele Univers, men vi Mennesker ere Børn, vi vil endogsaa lege "At rejse" midt under vores og Tingenes store naturlig Reise." (*H.C.Andersen Information*)

Hvad er en rejseberetning?

”Rejseberetninger er netop beretninger om mødet med andre kulturer, og de er skrevet for at give samtiden viden om fremmede verdener.”

(REJSEBERETNINGER SOM KILDE TIL MØDET MED DE FREMMEDE)

Man kan groft opdele rejseberetninger efter:

- **Formål:** opdagelsesrejser, pilgrimsvandring mm.
- **Beskrivelsens form:** rejsedagbog, rejsebrev, rejseessay mm.
- **Rent fiktive rejseberetninger, dvs. rejser der ikke har fundet sted i virkeligheden, herunder rejser til et fantasiland:** f.eks. ’Mio min Mio’ af Astrid Lindgren eller Ludvig Holbergs ’Niels Klims underjordiske rejse’.
- **Årsagen til rejsen:** er det en personlig indre udvikling, som er vigtigere end de geografiske fysiske steder? En fagperson som gør opdagelser på sit fagområde via en rejse? Eller måske en politisk aktiv person, som via rejsen vil være med til at ændre verden? (*Informationsordbogen*)

Selvfølgelig blander formerne sig i rejseberetningerne og der findes overgange.

En rejse kan defineres som;
”det at bevæge sig fra et sted til et andet over en vis afstand i en vis periode, uden at det har rutinepræget karakter. (...) Enhver rejse kan opleves på to niveauer: Et ydre, hvor rejsen foregår som en bevægelse i tid og rum, og et indre, hvor de ydre rejseoplevelser bearbejdes og tolkes. En rejse medfører forandring; man er ikke den samme, når man vender hjem. Enhver rejse er således en erkendelsesproces, som giver den rejsende mulighed for at erhverve ny eller måske tabt viden om sine omgivelser og sin egen identitet.”

(*Den Store Danske, Gyldendal*)

3 eksempler på rejseberetninger

Indsamleren – den etnografiske tilgang

- Evald Tang Christensen (1843 - 1929)

Evald Tang Christensen indsamlede folkeminder - viser, sagn og eventyr, fortalt og sunget af 'det almene folk'. Han blev uddannet skolelærer, men arbejdede det meste af sit liv med at rejse, hovedsageligt i Jylland, og indsamle. For ham handlede det om at frelse en skat, folkeminderne, før industrialiseringen og vandringerne fra land til by ville tage livet af de ældgamle mundtligt overleverede viser og fortællinger.

24.000 håndskrevne sider med mundtlige beretninger fra 3348 mennesker er kernen i Evald Tang Kristensens samling, som i dag er arkiveret i Dansk Folkemindesamling.

I alt ca. 3000 viser med 1000 melodier, 2450 eventyr, mere end 15.000 sagn, talrige ordsprog, rim og gåder samt titusindvis af optegnelser om skik og dagligliv. ([Kildevæld, undervisningsmateriale udskolingen, Det Kongelige Bibliotek](#))

Herudover er der mange lydoptagelser med viser, indspillet på datidens helt nye teknologi: fonografen.

Du kan læse og høre flere af beretningerne i det elektroniske undervisningsmateriale 'Kildevæld', på Det Kongelige Biblioteks ([hjemmeside](#)).

Evald Tang Christensen rejste til fods på hans indsamlingsture. Her er han fotograferet i et atelier (1895-1900). ([Kildevæld](#))

Fonografen

3 eksempler på rejseberetninger

Dannelsesrejsen – den personlige rejseberetning

- H.C. Andersen (1805 – 1875)

Kunstnere har alle dage rejst ud for at finde inspiration og indsigt. Og de har gennem deres kunst berettet om disse 'dannelses'rejser - forfattere, billedkunstnere, dansere, musikere, komponister og filmmagere.

Definition af Dannelsesrejse:

at rejse for at finde inspiration og indsigt
- ikke kun en rejse, for at slappe af eller fornøje sig.

(*Dannelsesrejser og litteratur, Litteratursiden.dk*)

Tidligere var det forbeholdt overklassen at tage på dannelsesrejse.

(*'Adelsliv i renæssancen', Nationalmuseet*)

Senere drog også mange kunstnere afsted. I 1800-tallet opholdt mange danske forfattere og billedkunstnere sig til bl.a. Italien.

(*'Rejsemål: Dannelse!', Statens Museum for Kunst.*)

Refleksion:

Hvem tager på dannelsesrejser i dag?

Er det forbeholdt nogen bestemte grupper eller klasser, eller kan vi alle tage på en dannelsesrejse? Hvorfor ville du tage på en dannelsesrejse?

"Den lykkelige Erfaring har jeg gjort, at alt, eftersom Kunsten og Livet er blevet mig klarere, desmere Solskin er der udenfra strømmet ind i mit Bryst; hvilken Velsignelse er ikke opgaaet for mig efter tidligere mørke Dage. Ro og Forvisning er kommen i min Sjæl; en saadan Ro lader sig imidlertid godt forene med det vexlende Reiseliv; der var en Tid, jeg følte mig saa haard trykket og forpiint herhjemme, at det at være ude var idetmindste en Ophør af at lide – det Fremmede fik herved en Fredens Glands, jeg fik det kjært, og da min Natur er at slutte sig let til Menneskene, der da igjen give Tillid og Hjertelighed, saa følte jeg mig ude vel og kom der gjerne. 'At reise er at leve!'".

(*'Mit Lives Eventyr', H.C. Andersen, 1855, 1. bind, s. 300-301.*

By Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A.S. 1996)

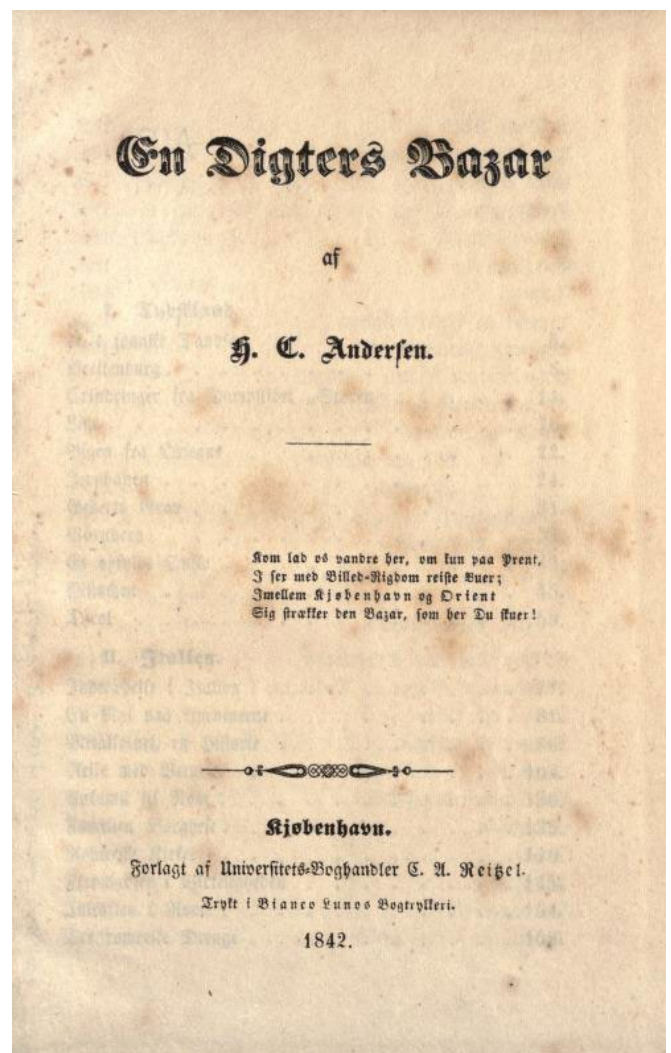
Således skrev H.C. Andersen, og den store eventyrer er ikke kun kendt og elsket for sine eventyr, men også for sine personlige rejseberetninger - fra Danmark, gennem Europa og til Orienten. Som jeg-fortæller beretter han både om de ydre og indre iagttagelser, om oplevelser, overvejelser og erkendelser. Han rejste til fods, i hestevogn, med skib og med tog, og det tog alt sammen lang tid.

H.C. Andersen ønskede tidligt at komme ud og opleve verden. Men da han var ung, havde han ikke råd til at rejse udenlands og derfor blev hans første rejseberetning om hans 'Fodrejse fra Holmes Kanal til Østpynten på Amager' (1828), en strækning han havde gået frem og tilbage, da han blev undervist på Christianshavn for at blive student. Hans første udenlandsrejse var til Harzen i Tyskland, og det var sådan en stor oplevelse, at han brændende ønskede sig at komme på en rigtig lang rejse. Til Italien, som alle kunstnere tog til dengang. Og det lykkedes også. H.C. Andersen skulle senere blive berejst, og rejste i alt udenlands 29 gange.

(*H.C.Andersens rejser', Odense Bys Museer*)

Et eksempel på en af hans rejseberetninger finder vi i 'En Digters Bazar' fra 1842, hvor han rejser fra København gennem Europa til Orienten (Tyrkiet). Beretningen starter på titelbladet:

**"Kom lad os vandre her, om kun paa Prent.
I seer med Billede-Rigdom reiste Buer;
Imellem Kjøbenhavn og Orient
Sig strækker den Bazar, som her Du skuer!"**

Forsidebladet til 'En Digters Bazar'
(H.C. Andersen, 1842. [H.C. Andersen Information](#))

3 eksempler på rejseberetninger

Turistreisen ferieberetninger Rejsevirkksomhed

I dag er turisme et af verdens største erhverv. I nogle lande er turisme sågar landets største indtægtskilde. Turisten rejser for at holde ferie, slappe af eller måske bare for at få en oplevelse over weekenden, i en (anden) storby. Turistreisen fik sit brede gennembrud i Danmark i 1950'erne med Eilif Krogager, som grundlæggeren af Tjæreborg Rejser og Simon Spies med Spies Rejser.

De arrangerede ture til Spanien med bus og skib. Siden er det gået stærkt og i Danmark er der i dag organisationer som f.eks. Visit Denmark, der arbejder målrettet på at få turister til Danmark ligesom utallige rejsebureauer kæmper om vores opmærksomhed, både på nettet, i TV, aviser og magasiner, for at lokke os til udlandet eller på ferie rundt om i Danmark.

Historisk er det først i midten af 1800-tallet, at rejselivets indhold og omfang ændrede sig og blev sat i system, sådan at flere mennesker kunne komme ud at rejse. Det skete med udbygningen af trafiksystemet, hvor jernbaner og dampskibe gjorde det muligt for flere mennesker, let og til en billigere pris, kunne transportere sig fra sted til sted.

Politisk set er turisme, som rejseform for den brede befolkning, også hjulpet godt på vej i Danmark, hvor vi i dag kan tjene op til flere ugers ferie med løn, men det var banebrydende, da der med Ferieloven i 1938, blev bevilliget 9 dages ferie med løn.

(Den Store Danske, Gyldendal)

Der findes flere former for turisme, ikke bare charter til Syden med sand og strand, men også f.eks. kultur og kunstrejser eller rejser, hvor turisten engagerer sig i frivilligt arbejde f.eks. en måned eller to med arbejde på et børnehjem eller naturreservat.

(På rejse efter den gode samvittighed, artikel Information)

Opgaver

Indsamleren

Gå på opdagelse i din familie eller lokalområde.

Gå i Evald Tang Kristensens fodspor, ikke fysisk, men metodisk og optag en persons fortælling/historie/eventyr/sagn eller sang, som har betydning for den person, familie eller lokalområde.

Det kan være en historie, som personen har hørt fra sine bedsteforældre, en sang der er blevet sunget, da personen var lille, eller den vits eller gåde, som din onkel eller moster altid fortæller, når familien er samlet.

Det kan være en sang I synger på legepladsen, når I gynger eller noget helt tredje, som du mener er værd at bevare for eftertiden, fordi det siger noget om den kultur, som du lever i.

Du er hermed med til at bevare en skat, et stykke kulturhistorie fra din tid.

Til optagelsen skal du notere:

- Hvem fortæller eller synger?
- Hvorfor har du valgt netop denne person?
- Hvornår og hvordan blev lyden optaget? Dato, tid og sted.
- Omstændighederne for lydoptagelsen?
F.eks. midt under en familiefest, mens opvasken bliver taget eller mens legen leges...
- Beskrivelse af om personen bruger fagter eller ej, siddende eller stående.
- Andre ting, som er værd at bemærke?

Efterfølgende:

- Hvor kommer historien (mon) fra?
- Hvad siger denne 'skat' om personens og/eller din kultur?
- Overvej hvordan du vil beskrive ukendt musik, hvis du hører noget.

Det skal du bruge:

- Lydoptager: telefon, tablet eller computer
- Download f.eks. lydprogrammet Audacity [her](#):

- Når du har optaget skal du huske at gemme optagelsen i et format, som I kan afspille ex. Mp3.
- Blok og blyant til at notere dine observationer og beskrivelser, som du også kan skrive ind, som beskrivelse til lydfilen, når du gemmer den.

Opgaver

Dannelsesrejsen

Skriv din egen rejseberetning.

Gå i H.C. Andersens fodspor og skriv om en rejse du har været på, som har givet dig indsigt eller inspiration. Jf. definitionen på en rejse som erkendelsesproces, hvor du på en eller anden måde er forandret, når du kommer hjem.

Vælg en rejse, som har givet dig ny viden om dine omgivelser og/ eller din egen identitet.

Det kan f.eks. være en tur du har taget, måske alene, for første gang, gået eller kørt med bussen, fra A til B, eller en længere tur udenlands med din familie.

LÆS TEKSTEN 'TYDSKLAND:

ET ÖNSKES OPFYLDELSE 1-09' (H.C. ANDERSEN INFORMATION)

Denne tekst er valgt fordi H.C. Andersen får en barndomsdrøm opfyldt. Han beskriver sine barndomsforestillinger om byen Augsburg og hvordan det så er endeligt selv at være der og opleve den.

Teksten kan inspirere til din egen rejsefortælling. Har du f.eks. selv besøgt en by du kendte fra film eller bøger? – Og hvordan oplevede du det?

Dette kan du overveje før du begynder din rejseberetning:

- **Hvorfor vælger du netop denne rejse?**
- **Hvornår og hvordan blev rejsen foretaget?**
Dato, tid og sted og transportmiddel.
- **Hvad var omstændighederne for rejsen?**
Var den planlagt, spontan, var du alene eller sammen med andre eller var det måske en begivenhed som igangsatte rejsen?
- **Hvad var formålet med rejsen?**
- **Hvad har du lært?**
- **Havde du nogle forventninger?**
Blev de indfriet? Hvorfor, hvorfor ikke?
- **Vælg den litterære form du vil berette din rejse i.**
Skal den være episk eller lyrisk?

Det skal du bruge:

- **Papir og blyant. Evt. en computer.**
- **Tilføj evt. illustrationer (tegninger du selv laver) eller fotos fra rejsen.**

Opgaver

Turisten

Gå på opdagelse i turistbegrebet, og diskuter de positive og negative sider ved at være turist. Suppler eventuelt med overvejelser om turismens konsekvenser lokalt og globalt. Altså, hvad kan det betyde for et lokalsamfund, at der kommer (mange) turister og hvad betyder det, for vores verden, at mange mennesker rejser?

F.eks.

- Klima- og miljøpåvirkning, f.eks. forbrug af brændstof ved måden vi rejser på.
- Kulturel forståelse når vi oplever andre kulturer.
- Socialt samvær under afslappende rammer.
- Økonomiske forhold.

Sådan kan du undersøge turist begrebet:

- Søg på Google og bibliotekets søgemaskiner: 'Turist' og 'Turisme'
- Hvor mange hits kommer der frem?
- Hvad handler overskrifterne om?
- Læs de sider, som kan hjælpe dig med at besvare nedenstående spørgsmål.

Spørgsmål:

- Kort beskrivelse; Hvornår er man turist?
Nævn eksempler. Måske har du selv prøvet at være turist?
- Hvad er de gode sider ved at være turist?
Hvad kan være de negative sider ved at være turist?
- Evt. Hvad er de gode sider for et lokalsamfund for turisme?
Hvad er eller kan være de negative sider?

Andre ideer

Rumrejsen

- **Rumrejsen er en drøm og et videnskabeligt projekt.**
Rejserne ud i rummet gengives i utallige bøger og film.
Skab din egen rejseberetning om en rejse i rummet.

Som den første danske astronaut nogensinde rejste Andreas Mogensen ud i rummet i september 2015. Hele Danmark fulgte med i denne begivenhed, han opdagede noget nyt og han blev både kendt og hædret af danskerne og modtog sågar en medalje af Dronningen.

LÆS MERE OM RUMREJSEN PÅ [DRS HJEMMESIDE](#) ELLER PÅ PORTALEN [RUMREJSEN.DK](#), SOM ER DEN OFFICIELLE DANSKE WEBSITE DEDIKERET TIL ANDREAS MOGENSEN.

- **Undersøg kanonlisten**
- samtlige forfattere bortset fra Tove Ditlevsen (som var enlig mor på Vesterbro i 1950'erne)
foretog dannelsesrejser som inspiration for deres arbejde.
Hvor rejste de hen?
Hvor rejser nutidens forfattere og kunstnere hen?
- **Se nærmere på rejseberetningen som genre, dens egenskaber, kendetegn og muligheder.**
Undersøg forskellen på 'fortælling' og 'beretning'.
- **I kristendomsundervisningen kan I tale om Biblen, Koranen eller andre religiøse skrifter som rejseberetninger.**
- **I musikfaget kan du prøve at notere/huske en melodi du hører (læreren spiller et stykke indisk musik fra YouTube).**
Hvordan er det? Hvad kan du huske, hvad er svært at huske?
- **Brug nogle af de tilgængelige undervisningsmaterialer på nettet om opdagelsesrejser, f.eks. Knud Rasmussens rejser i Grønland, Carsten Niebuhrs rejse til Arabien eller Ove Gjeddes rejse til Sri Lanka og Tranquebar. (Opdagelsesrejsende, [EMU Danmarks læringsportal](#))**